

De Utrechtse aanpak van polarisatie en radicalisering

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Utrechters
wensen voor
Utrecht:

Dat Utrecht een wereldstad
mag worden

DEEL JOUW WENS
VOOR UTRECHT OP
SOCIAL MEDIA

#UZWS

Meer "wij"
minder "zij"

Amin
Derrozi

#UZWS

Voorwoord

Een stad voor iedereen

‘Meer wij, minder zij’. Het is een van de tientallen wensen voor de stad die bewoners het laatste jaar hebben achtergelaten bij onze tentoonstelling over ‘Utrecht zijn we samen’. En het is een treffende samenvatting van wat we met het actieplan willen bereiken.

Met ‘Utrecht zijn we samen’ wil Utrecht polarisatie en radicalisering tegengaan. Het plan staat niet op zichzelf, maar verbindt de inzet vanuit verschillende invalshoeken in de stad en de gemeentelijke organisatie. Het is een platform waar de partners in de stad elkaar kunnen vinden om zo met elkaar de samenwerking te versterken. Zodat Utrecht een stad blijft waar iedereen zich thuis voelt en zichzelf kan zijn, waar we elkaar ruimte geven en respect hebben voor verschillen.

En er gebeurt veel in Utrecht om de kans op polarisatie en radicalisering zo klein mogelijk te maken. Er zijn grote en kleine initiatieven, georganiseerd

door bewoners, ondernemers, professionals en vrijwilligers van tientallen organisaties in de stad. Ik vind het heel mooi dat zoveel mensen en partijen in de stad het gevoel van urgentie bij dit onderwerp met elkaar delen en een rol spelen. Er is in verschillende werkgroepen het afgelopen jaar hard gewerkt. De verhalen die we hier hebben gebundeld, illustreren dat.

Hoe meer mensen zich eigenaar voelen van de aanpak en zich aansluiten bij de ontwikkelingen die nu in gang zijn gezet, hoe groter de kans dat Utrecht die stad is en blijft waar iedereen erbij hoort. Een stad met inwoners met een diverse culturele achtergronden die vanuit hun eigen identiteit en met respect verbindingen maken met elkaar. Meer wij, minder zij.

Kees Diepeveen

Wethouder Zorg en Welzijn

Inhoud

Inleiding	5
Opvoeden	
Debatten voor vaders waardevolle opvoedondersteuning	6
Onderwijs	
Docenten leren lastige kwesties aan te snijden in de klas	11
Werk	
Jobhunter geeft jongeren vertrouwen en perspectief	15
Acceptatie en integratie	
Training helpt politie in gepolariseerde samenleving	18
Communicatie	
Scholen aan de slag met digitaal burgerschap	22
Signalering	
Multicultureel vakmanschap is superbelangrijk	27
Hulpverlening en repressie	
Mensen helpen die het spoor bijster raken	30

Inleiding

Rekening houden met elkaar

Utrecht is dé stad voor al haar inwoners. Een stad waar we trots op zijn en waar alle Utrechters prettig willen wonen, leven, werken, leren en recreëren. Dit gaat niet altijd vanzelf.

Zo zorgen gebeurtenissen dicht bij huis en ver weg ook voor beroering in onze stad. Denk aan aanslagen, maar ook aan discussies en stellingnames die verschillende bevolkingsgroepen tegen elkaar opzetten. Wat doe je als onderwijzer dan op een basisschool de dag na een aanslag? Vraag je de leerlingen hun rekenboek te openen of ga je het gesprek aan over wat er is gebeurd? En hoe doe je dat dan? Het ondersteunen van onderwijzers op basisscholen is één van de manieren om ervoor te zorgen dat Utrecht een stad is en blijft waar ruimte is voor elkaar. En waar we in gesprek blijven, met respect voor verschillen.

Onder de noemer 'Utrecht zijn we samen' werken we met elkaar aan verbinding tussen Utrechters. We helpen ouders waar nodig bij de opvoeding van hun kinderen, leren professionals de signalen van radicalisering te herkennen (en dat is niet het

uiterlijk), helpen jongeren die zich gediscrimineerd voelen een baan te vinden. Met de training Multicultureel Vakmanschap helpen we professionals hun werk te doen zonder vooroordelen én met kennis van diverse culturele achtergronden. En leerlingen op een Utrechtse middelbare school weten voortaan hoe ze nepnieuws beter kunnen herkennen.

In deze uitgave illustreren we de dagelijkse praktijk van onze aanpak van polarisatie en radicalisering. Verhalen van docenten, jongerenwerkers, politieagenten, buurtwerkers, een jobhunter, ambtenaren, sociaal makelaars, trainers, gespreksleiders en vele anderen. Hun betrokkenheid zorgt ervoor dat Utrechters elkaar kennen en gekend worden, en rekening houden met elkaar. Dit is de basis van onze samenleving. Het zorgt ervoor dat we ons deelgenoot voelen van een stad waar ruimte is voor iedereen en helpt ongewenst gedrag en radicalisering te voorkomen. Het vraagt betrokkenheid van ons allemaal – bewoners, ondernemers, professionals, vrijwilligers en gemeente – om dit zo te houden.

Opvoeden

Debatten voor vaders waardevolle opvoedondersteuning

Een goede opvoeding vergroot de kansen van kinderen op een volwaardige plek in onze samenleving. Opvoedondersteuning is dan ook een belangrijk onderdeel van 'Utrecht zijn we samen'. Beide ouders zijn belangrijk, maar in migrantengezinnen is de rol van de vader doorgaans kleiner dan die van de moeder. Opvoeddebatten bieden migrantenvaders de mogelijkheid hun eigen rol tegen het licht te houden. Het doel: bewustwording en een grotere betrokkenheid.

“Marokkaanse vaders zijn vaak passief als het om de opvoeding van hun kinderen gaat, dat gold tot op zekere hoogte ook voor mij,” zegt El Hassan Ouhamma, vader van twee jongens van 5 en 16 jaar. Hij was een van de ruim tachtig deelnemers aan de vijf series opvoeddebatten die Trias Pedagogica afgelopen jaar in Utrecht organiseerde voor vaders. Ze werden gegeven in Kanaleneiland, Rivierenwijk, Zuilen en Overvecht, de deelnemers waren voornamelijk van Marokkaanse afkomst. “Het feit alleen al dat zoveel vaders bij elkaar kwamen, vind ik winst. En daarbij praatten we ook nog eens over de toekomst, want onze kinderen zijn de toekomst. Er is geen recept voor de beste manier van opvoeden, ideeën uitwisselen met andere vaders is dus heel waardevol.”

Kracht in uitwisseling

In die uitwisseling van ervaringen zit de kracht van de opvoeddebatten, zegt debatleider Driss Kaamouchi. Hij noemt het voorbeeld van een vader wiens zoon door een medescholier werd geslagen. De vader adviseerde hem vervolgens om de dader bij een volgende ontmoeting terug te slaan, maar toen kreeg hij problemen met de

politie. “Die vader vroeg tijdens een debat hoe hij het beter had kunnen doen. Zo’n vraag speel ik direct door naar de andere vaders en die komen dan met uiteenlopende adviezen, variërend van contact zoeken met de school tot praten met de ouders van de medescholier.”

El Hassan Ouhamma, deelnemer aan een opvoeddebat: “Met mijn vrouw ga ik dankzij de debatten vaker de dialoog aan over de kinderen. Het is ontzettend belangrijk om op één lijn te zitten, anders raken je kinderen de weg kwijt.”

Abdellah Mehraz, oprichter van Trias Pedagogica:

“De rol van moeders wordt vaak minder groot wanneer de kinderen naar de middelbare school gaan en zeker dan kan de vader een grotere rol spelen in de opvoeding. Maar als je op dat moment nog geen of nauwelijks een band met je kinderen hebt opgebouwd, bereik je niks.”

Opvoeden is een ingewikkeld thema. Probeer maar eens met je puberkind te praten over gevoelige onderwerpen als geloof en identiteit, of over de invloed van sociale media. De meeste deelnemers aan de debatten deden dat niet, terwijl het wel belangrijk is. “We proberen via de debatten in eerste instantie de bewustwording te vergroten,” zegt Abdellah Mehraz, oprichter van Trias Pedagogica.

Bruikbare kennis

De pedagoog ontwikkelde de methodiek ‘Opvoeddebatten met migrantenvaders’, oorspronkelijk bedoeld voor Marokkaanse vaders, maar inmiddels ook gebruikt door migrantenvaders met andere nationaliteiten. Centraal daarin staat de driehoek: in gesprek gaan, bewustzijn bevorderen, houding veranderen. “Een debat voeren werkt beter dan voorlichting geven. De afzonderlijke vaders weten vaak veel en die kennis is weer heel bruikbaar voor de andere vaders. Iedereen kan uit de debatten halen wat hij wil.”

Taakverdeling ouders

Vaderschap, belonen en straffen, sociale omgeving, omgaan met media, opvoeden in twee culturen, onderwijs, vrijetijdsbesteding ... het zijn allemaal onderwerpen die op de agenda staan en via een door Abdellah ontwikkeld kaartspel tijdens de debatten aan de orde komen. “En natuurlijk is de taakverdeling tussen ouders belangrijk, daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen. De rol van moeders wordt vaak minder groot wanneer de kinderen naar de middelbare school gaan en zeker dan kan de vader een grotere rol spelen in de

opvoeding. Maar als je op dat moment nog geen of nauwelijks een band met je kinderen hebt opgebouwd, bereik je niks.”

Iedereen welkom

Iedereen is welkom bij de debatten, het gaat uitdrukkelijk niet alleen om vaders van kinderen die overlast veroorzaken. “Ik geloof dat het nuttiger is om energie te steken in preventie, in pogingen om ontsporing te voorkomen. Je hoopt dat kinderen hun plek vinden en niet vervreemden van hun ouders, hun religie, geloof, de maatschappij.

Vervreemding kan tot ontsporing leiden en ontsporing kan weer de vorm aannemen van radicalisering, maar dat hoeft niet.”

Abdellah merkt dat de jongere vaders zich makkelijker verhouden tot de Nederlandse opvoedingsmethoden dan de oudere die meer worstelen met het individualisme en vaker autoritair zijn. “Vaders van de eerste generatie zijn sterker gericht op het behouden van hun eigen cultuur. Voor jongere vaders is deelnemen aan de Nederlandse samenleving vanzelfsprekender, maar ze willen hun kinderen wel als moslim opvoeden. Die groepen hebben dus verschillende behoeften aan ondersteuning.”

Voorbeelden gebruiken

Zijn doel is altijd de debatten zo concreet en laagdrempelig mogelijk te houden. Daarom gebruikt hij in zijn toelichtingen graag voorbeelden. “Ik ken iemand die actief is in de ouderraad van de school van zijn kinderen. Om de communicatie thuis op speelse wijze te bevorderen, zijn de kinderen benoemd tot bestuursleden. Onlangs benoemden

de kinderen hun vader tot vrijwilliger van het jaar en kreeg hij tijdens een etentje symbolisch een bloemetje. Zo’n voorbeeld is te mooi om niet te gebruiken.”

Reacties van deelnemers sterken hem in de overtuiging dat de debatten positieve effecten opleveren. El Hassan Ouhamma valt hem daarin

bij. “Ikzelf ben meer betrokken bij school geraakt, ik breng en haal de kinderen vaker en ben in de ouderraad gaan zitten. Een druk programma mag geen reden zijn om je gezicht niet te laten zien. En met mijn vrouw ga ik dankzij de debatten vaker de dialoog aan over de kinderen. Het is ontzettend belangrijk om op één lijn te zitten, anders raken je kinderen de weg kwijt.”

Debatleider Driss Kaamouchi:

“Ik ken iemand die actief is in de ouderraad van de school van zijn kinderen. Om de communicatie thuis op speelse wijze te bevorderen, zijn de kinderen benoemd tot bestuursleden.”

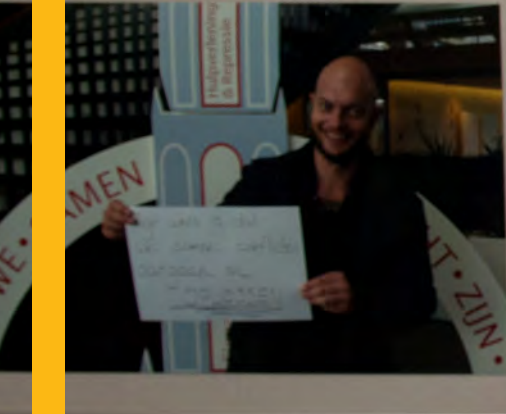
‘Opgedane kennis en kunde borgen’

Janne Kuijpers, projectleider Volksgezondheid bij de gemeente, was nauw betrokken bij het opzetten van de opvoeddebatten.

“De debatten zijn een vorm van opvoedondersteuning die perfect aansluit bij onze missie om alle kinderen in de stad een goede start te geven en iedereen gelijke kansen te bieden. In een veilige omgeving wordt de intrinsieke motivatie van vaders aangeboord. Het zou al een heel mooi resultaat zijn wanneer zij er informatie uit oppikken waardoor ze meer zelfvertrouwen krijgen.”

Niet wachten tot kinderen mogelijk ontsporen, maar de problemen voorkomen. “Dat is de kracht van deze aanpak. Het is goed om alles bespreekbaar te maken, van kleine opvoedingsonderwerpen tot het vinden van een juiste balans tussen twee culturen. De rol van ouders hierbij is ontzettend belangrijk.”

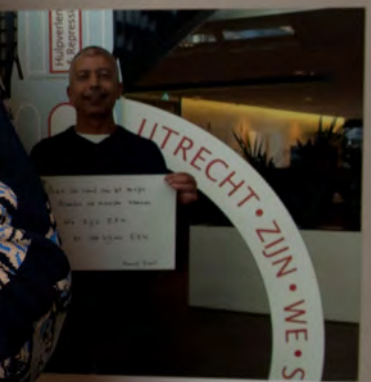
Ze is al druk met nieuwe plannen voor volgend jaar. “We willen de opgedane kennis en kunde graag borgen en zien daarin een rol weggelegd voor professionele partijen in de wijken. Het zou natuurlijk het allermooist zijn wanneer vaders zelf het initiatief zouden nemen voor een vervolg.”

wensen voor
Utrecht:

SOCIAL MEDIA
#UZWS

Utrecht muzikale
eenheid!

Onderwijs

Docenten leren lastige kwesties aan te snijden in de klas

De dag na een aanslag sta je als docent van een basisschool voor de klas. Wat doe je dan? Vraag je aan de leerlingen hun rekenboek te openen, zoals gebruikelijk, of ga je het gesprek aan over wat er is gebeurd? Onderwijzers zijn vaak handelingsverlegen wanneer zich lastige thema's voordoen. Personeel van twaalf basisscholen in Overvecht krijgt daar steun bij via het actieplan 'Utrecht zijn we samen'.

Maandagmiddag vier uur, Joannes XXIII-school Overvecht. Zo'n vijftien onderwijzers gaan naar huis na een lange studiedag over het verminderen van handelingsverlegenheid bij het bespreken van thema's als polarisatie, discriminatie en radicalisering. 's Ochtends zijn ze in gesprek geweest met Caroline Verhoeff, medeoprichter van Stichting Vreedzaam en stedelijk regisseur van De Vreedzame Wijk in Utrecht. 's Middags deelde Amy-Jane Gielen, expert radicaliseringsvraagstukken, haar kennis met het team. "Het is heel goed dat we ook als team praten over lastige kwesties, dat is voorwaarde om op één lijn te zitten," zegt Miranda Stapper, de juf die als laatste vertrekt. "Mij persoonlijk heeft deze dag vooral geleerd dat ik me niet alleen wil laten leiden door wat kinderen aandragen als mogelijke gespreksonderwerpen in de klas naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen.

Wanneer je zelf het initiatief neemt, kun je kinderen soms ook over een drempel helpen."

Pedagogisch beleid

De docent die kinderen niet alleen 'schoolse' vaardigheden bijbrengt, maar ook bij de hand neemt als bevlogen en deskundig pedagoog. Het is het ideaalbeeld van Caroline Verhoeff. "Vanochtend ging het onder meer over de verantwoordelijkheid die de docent als pedagoog heeft:

waartoe voeden we op, wat vinden we belangrijk. Het gesprek daarover is nodig wanneer een school tot een samenhangend, capabel pedagogisch beleid wil komen." En dat is in ieder geval het streven van de twaalf basisscholen in Overvecht die samen één brede school vormen en ook bijna

Caroline Verhoeff tijdens de training handelingsverlegenheid op de Joannes XXIII-school:

"Weinig ruimte geven aan kinderen komt doorgaans voort uit onmacht. Wees oprecht nieuwsgierig, stel vragen die leiden tot nieuwe vragen, durf los te laten en op je handen te zitten."

allemaal vreedzame scholen zijn. Ze wilden graag een training handelingsverlegenheid, maar dan wel gekoppeld aan de vreedzame methodiek waarmee houding en vaardigheden worden ontwikkeld op het gebied van democratisch burgerschap.

“Kinderen leven in gescheiden werelden: school, thuis, de buurt ... Dat kan ertoe leiden dat ze zich verloren voelen en tegen problemen gaan aanlopen. De vreedzame methode benadrukt het leggen van verbindingen, het belang van een omgeving met duidelijke regels, waar ze zich op meerdere plekken vertrouwd voelen en op dezelfde manier worden behandeld.”

Geen projectencarrousel

Amy-Jane Gielen, die promoveert op de effectiviteit van het anti-radicaliseringsbeleid, juicht die koppeling toe. “Utrecht brengt niet ineens een projectencarrousel op gang die weer tot stilstand komt wanneer de subsidie op is, maar borduurt voort op wat er al is. De stad werkt al langere tijd op meerdere manieren aan gelijkwaardige communicatie met groepen bewoners, onafhankelijk van de actualiteit. Wanneer het dan een keer misgaat, heb je in ieder geval een basis gelegd waarmee je weer verder kunt.”

Ze legt de docenten aan het eind van de middag casussen voor en de docenten kunnen vervolgens aangeven in hoeverre die blijk geven van radicalisering. Daarna is er ruimte voor discussie. “Radicalisering is een fenomeen als loverboys of criminaliteit: het begint bij kwetsbare jongeren, je hoeft er niet van in de kramp te schieten. En het is goed wanneer docenten zich realiseren dat ze er niet alleen

voor staan bij het bespreekbaar maken: ze hebben collega's en kunnen bij ongerustheid ook contact opnemen met professionals bij de gemeente.”

Emotioneel geraakt

Handelingsverlegenheid ontstaat volgens Caroline onder meer doordat leerkrachten zelf emotioneel worden geraakt. “Bijvoorbeeld na een aanslag, wanneer kinderen hun sympathie uiten voor de daders. Een leerkracht liep eens de klas uit omdat hij niets meer wist te zeggen. Wij hopen met de training hun kennis te vergroten en hun rol als pedagoog te versterken zodat ze het gesprek aangaan.”

Belangrijk daarbij is dat een leerkracht niet oordeelt. “Weinig ruimte geven aan kinderen komt doorgaans voort uit onmacht. Wees oprecht nieuwsgierig, stel vragen die leiden tot nieuwe vragen, durf los te laten en op je handen te zitten. Je verruimt het blikveld van een kind door het zelf dingen te laten ontdekken.” Ze herinnert zich een kringgesprek over religie. “In Overvecht wonen veel moslimkinderen die vinden dat zij het ware geloof hebben. Een meisje vroeg zich toen hardop af of katholieken misschien ook die overtuiging hebben. Ik vind het prachtig dat ze in staat was dat zelf te bedenken, en het is precies wat we willen bereiken.”

Niets opleggen

Zes van de twaalf scholen hebben inmiddels een training gevolgd. De trainingen verschillen allemaal qua inhoud, afhankelijk van het karakter van iedere afzonderlijke school. “Ik heb met alle

Amy-Jane Gielen, expert radicaliseringsvraagstukken:

“Utrecht brengt niet ineens een projectencarrousel op gang die weer tot stilstand komt wanneer de subsidie op is, maar borduurt voort op wat er al is.”

scholen vooraf twee gesprekken gevoerd en een beeld gevormd van wat ze al doen. We leggen ook niets op, ieder school mag zich op z'n eigen manier in de praktijk inspannen om de pedagogiek op een hoger plan te krijgen.”

Yuksel Motorcu, mede-coördinator van de werkgroep onderwijs van 'Utrecht zijn we samen':

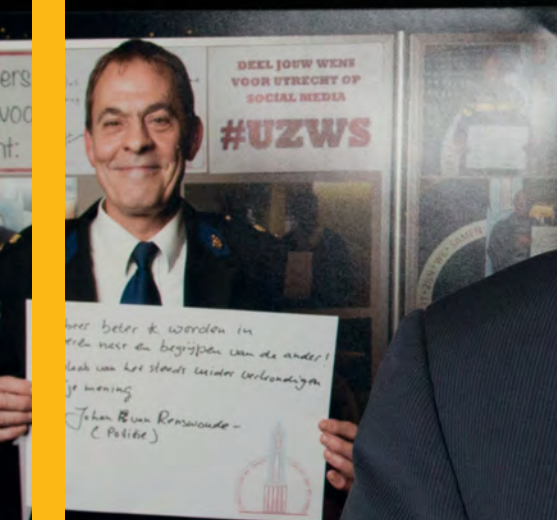
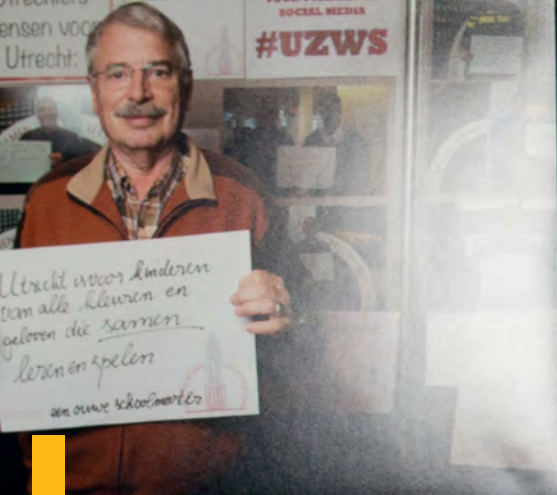
"Leraren kunnen extra bagage in een snel veranderende, polariserende samenleving goed gebruiken."

De trainingen zijn inmiddels wel enigszins aangepast, maar niet om inhoudelijke redenen. "Zo'n studiedag duurt wel lang. Docenten zijn doeners en vinden dat best lastig. We hebben de training nóg interactiever gemaakt om de aandacht vast te houden. Vandaag ging het perfect, het was een open en betrokken groep. Als alle trainingen achter de rug zijn gaan we het geheel evalueren. We willen graag weten wat de leraren met het geleerde doen. Ik hoop dat we in ieder geval een klein beetje bijdragen aan de manier waarop de scholen zich ontwikkelen."

'Verbindende rol scholen belangrijk'

Een integrale pedagogische aanpak is noodzakelijk. De vraag was hoe we de scholen, de leerkrachten én andere professionals in en om de school, beter kunnen toerusten voor deze ingewikkelde taak. Yuksel Motorcu begrijpt de handelingsverlegenheid van leraren ook wel. "Van bepaald gedrag dat leerlingen vertonen nemen ze bijvoorbeeld aan dat het bij de cultuur van de leerling hoort en zijn ze om die reden soms bang iemand te kwetsen wanneer ze aanleiding voor een gesprek zien," zegt de beleidsadviseur jeugd en mede-coördinator van de werkgroep onderwijs van 'Utrecht zijn we samen'.

De training om die handelingsverlegenheid te verminderen noemt ze noodzakelijk. "Leraren kunnen extra bagage in een snel veranderende, polariserende samenleving goed gebruiken. Vroegtijdig tegengaan van wij-zij-denken en het voorkomen van polarisatie is een mooi opgave voor iedereen. Het mooie is dat de scholen zelf hebben aangegeven dit graag te willen, daaruit blijkt wel dat er behoefte aan is. Een heldere pedagogische visie heeft grote preventieve waarde: jongeren zullen zich minder snel apart gezet voelen. De verbindende rol van scholen vind ik heel belangrijk." Een vervolg op de trainingen is inmiddels al gereed. "In samenwerking met twee basisscholen hebben we een extra module in het burgerschapsprogramma speciaal voor de groepen 7 en 8 ontwikkeld die nog dieper op het onderwerp ingaat. De module is niet alleen bedoeld voor docenten, maar ook voor ouders en kinderen."

Rood, wit, zwart,
Van binnen klopt
hetzelfde hart

Werk

Jobhunter geeft jongeren vertrouwen en perspectief

Fidan Türkal voelde zich herhaaldelijk gediscrimineerd door mogelijke werkgevers, die haar te oud en te duur vonden. Yakup Aydemir hielp haar aan een baan.

“Zonder zijn begeleiding was ik nooit gekomen waar ik nu ben. Ik heb leuk werk en hopelijk kan ik in de toekomst aan de slag in de beveiliging.”

Fidan Türkal (26) heeft een droom:

een leuke baan in de beveiliging. De helft heeft ze al bereikt: een leuke baan. Sinds kort is ze winkelmedewerker bij de NS op het Centraal Station. Maar daar kwam ze niet zonder slag of stoot. Fidan heeft een zware periode achter de rug. Ze werkte zeven jaar lang bij de Blokker, maar daar stopte ze noodgedwongen in 2014. Door privé-omstandigheden liep het mis en emotioneel zat ze op een gegeven moment stuk. Werken lukte niet meer en toen ze daar weer wel aan toe was, lukte het niet om aan de bak te komen. Ze voelde zich herhaaldelijk gediscrimineerd door mogelijke werkgevers, die haar te oud en te duur vonden. Maar ook: te Turks. “Dat zeggen ze natuurlijk niet, maar dat merk je aan de manier van kijken, van praten, aan hoe ze je een hand geven. Ik heb een Turkse naam, want mijn vader is Turks. Tijdens een kennismakingsgesprek zag ik de opluchting omdat ik er niet heel erg Turks uit zie.”

Haar zelfvertrouwen kreeg een knauw en ze was vaak de wanhoop nabij. “Je vraagt je af waarom het jou niet lukt terwijl je om je heen allemaal vrienden ziet die wél een leuke baan hebben. Je gaat enorm twijfelen aan jezelf en voelt je steeds meer een buitenstaander.”

Via haar jobcoach kwam ze terecht bij Yakup Aydemir. Hij werkt als cultuursensitieve jobhunter vanuit het actieplan 'Utrecht zijn we samen'. Yakup begeleidt jongeren als Fidan, die zich gediscrimineerd voelen vanwege hun geloof of afkomst. Zijn doel: die jongeren helpen bij het vinden van een baan of een stageplek, onder meer door te bemiddelen bij werkgevers. "Ik heb veel gesprekken gevoerd met Fidan. Ze is een kwetsbare meid maar ik merkte dat ze na verloop van tijd meer zelfvertrouwen kreeg en er echt voor wilde gaan."

Bij de NS wist Yakup haar 'naar binnen te loodsen'. En inmiddels heeft hij al gekeken naar de mogelijkheden binnen de NS als het om beveiligingswerk gaat. "Yakup geeft je echt het gevoel dat je wordt geholpen, zonder zijn begeleiding was ik nooit gekomen waar ik nu ben. Ik heb nu leuk werk en hopelijk kan ik in de toekomst alsnog aan de slag in de beveiliging."

Fidan is één van jongeren die Yakup naar werk begeleidde. In zijn doelgroep zitten ook jongeren die zich zó buitengesloten voelen, dat ze dreigen te radicaliseren. De basis van zijn succesvolle aanpak: niet direct beginnen over plichten, maar achterhalen wat iemands wensen en mogelijkheden zijn. Perspectief bieden. Goede afspraken maken. Niet te formeel zijn, maar wel duidelijk. De inspanningen werpen hun vruchten af, Yakup is tevreden met de resultaten tot nu toe. Hij krijgt mogelijk

versterking van een extra collega, de hoop is een vrouw zodat ook jonge meiden makkelijker bereikt kunnen worden. "Iedereen die met kwetsbare jongeren te maken heeft – beroepsmatig of niet – moet zien te voorkomen dat ze zich buitengesloten voelen, helemaal ontredderd raken en mogelijk op een verkeerd pad terecht komen. We mogen jongeren niet loslaten, nooit."

'We mogen jongeren niet loslaten, nooit'

Yakup Aydemir, cultuursensitieve jobhunter, begeleidt jongeren die zich gediscrimineerd voelen vanwege hun geloof of afkomst.

"Iedereen die met kwetsbare jongeren te maken heeft – beroepsmatig of niet – moet zien te voorkomen dat ze zich buitengesloten voelen, helemaal ontredderd raken en mogelijk op een verkeerd pad terecht komen. We mogen jongeren niet loslaten, nooit."

Yakup werkt samen met de jobhunters van de afdelingen werk & inkomen van de gemeenten in de Arbeidsmarkt Regio Midden-Utrecht. Samen zetten ze zich in om jeugdwerkloosheid aan te pakken.

Instellingen, organisaties, zoals scholen en moskeeën, die jongeren kennen die te maken hebben met discriminatie op de arbeidsmarkt, kunnen hen doorverwijzen naar Yakup.

Utrecht
wens
Utrecht

Utrecht een wereldstad
worden

DEEL JOUW WENS
VOOR UTRECHT OP
SOCIAL MEDIA

#UZWS

WWW.UTRECHT.NL/UZWS

Wens voor
MEER GROEN
minder
auto's

SPORTIEF
Bewustzijn
VEILIGHEID
Joli

SAMEN
BOUTENKOMST
PARTNERSHIP
ENERGIEK
PARTNERS
TALENT NUT WERKBLIJES

Utrecht;
Veel gezichten
Eén hart

Maher en Fatima

#UZWS

Doe ff lief
♥
♥

TRAKAR inspire
ookal typ we
verschillend

Acceptatie en integratie

Training helpt politie in gepolariseerde samenleving

Hoe herken je discriminatie en wat doe je er als politiemedewerker aan? Hoe voorkom je dat je jezelf laat leiden door vooroordelen? Anti-discriminatiebureau Artikel 1 Midden-Nederland ontwikkelde een training islamofobie voor politie-medewerkers uit Utrecht en de regio.

Stel, Nederland komt door de zeespiegelstijging grotendeels onder water te staan. En stel dat Marokko één van de weinige landen is die de voor het water vluchtende Nederlanders wil opvangen. Hoe kijken die Nederlanders dan aan tegen het land en de cultuur waar ze deel van gaan uitmaken? En hoe hopen ze dat de houding van 'autochtonen' tegenover nieuwkomers zal zijn? Wat betekent het om vreemdeling te zijn?

Het is een denkbeeldige situatie, maar wel eentje die prikkelt tot nadenken over kwesties die te maken hebben met identiteit, discriminatie en uitsluiting. En precies daarom is het 'praktijkvoorbeeld' onderdeel van de training islamafobie die medewerkers van het politiedistrict Utrecht volgden. "Door toenemende polarisering en radicalisering is ons werk steeds meer gericht op het bewaren van de vrede naast de traditionele focus op veiligheid," zegt Johan van Renswoude, districtschef van de Utrechtse politie. "Overal zie je angst, ook onder moslims: ouderen die niet meer

Operationeel expert wijkagent Rogier Donk:

"Iemand is meer dan de overtreding die hij begaat, dus durf je oordeel in ieder geval uit te stellen. Kijk verder dan alleen de daad, zoek de nuance en probeer nader tot elkaar te komen."

Johan van Renswoude, districtschef van de Utrechtse politie:

"Door toenemende polarisering en radicalisering is ons werk steeds meer gericht op het bewaren van de vrede naast de traditionele focus op veiligheid."

Directeur Mieke Janssen van Artikel 1 Midden Nederland:

“Van deelnemers aan de training krijgen we te horen dat ze veel te maken hebben met rottigheid en dus vooroordelen ontwikkelen. De training zet ze weer met beide voeten op de grond.”

de straat op durven, vrouwen die geen hoofddoek durven te gebruiken. We proberen op te trekken met Artikel 1 Midden Nederland om discriminatie tegen te gaan. De training gaat vooral in op onze rol in een gepolariseerde samenleving, dat is alleen maar nuttig en goed.”

Vooroordelen

Vooroordelen vormen doorgaans de basis voor discriminatie en ook de politie zelf ontkomt daar niet altijd aan. Directeur Mieke Janssen van Artikel 1 Midden Nederland: “Van deelnemers aan de training krijgen we te horen dat ze veel te maken hebben met rottigheid en dus vooroordelen ontwikkelen. De training zet ze weer met beide voeten op de grond.”

Artikel 1 Midden Nederland zoekt steeds nadrukkelijker de samenwerking met andere organisaties om discriminatie te bestrijden. De training van een dag werd speciaal voor de politie op maat gemaakt. “Er wordt bijvoorbeeld ingespeeld op de couppoging in Turkije van vorig jaar. Die werkt door in Nederland en dat heeft gevolgen voor het werk van de politie.”

Ze is blij dat de politie inging op het aanbod om medewerkers de training te laten volgen. “Er is veel openheid en we werken goed samen. De politie werkt ook hard om de diversiteit binnen de organisatie te vergroten. En qua optreden doen ze het goed: in deze regio krijgen wij de minste klachten binnen over het optreden van de politie en etnisch profileren.”

Dat laatste komt wel voor, maar de Utrechtse politie doet er volgens Johan van Renswoude alles aan om etnisch profileren helemaal uit te bannen.

“Vooroordelen zitten in elk mens, dat is ook van oudsher een overlevingsmechanisme. Maar dat mechanisme hebben we lang niet altijd meer nodig, we kunnen en moeten de tijd nemen om ons te verdiepen in andere culturen. Alleen op die manier kunnen we een verbindende rol in de samenleving spelen.”

Bewustwording

De bewustwording binnen de politie wat betreft etnisch profileren is sowieso gegroeid, is zijn stellige overtuiging. Diverse maatregelen leveren

daar een bijdrage aan. “We gaan bijvoorbeeld een pilot doen met een app die het mogelijk maakt de controlehistorie van een voertuig na te gaan zodat we niet onnodig controleren. En in ieder basisteam zijn twee collega’s opgeleid die intern de workshop brown eyes/blue eyes geven. Daarin wordt op indringende wijze duidelijk gemaakt wat de gevolgen zijn van het buitensluiten van mensen.”

De training islamofobie valt in goede aarde bij collega’s, zegt operationeel expert wijkagent Rogier Donk. “Ze komen los van de dagelijkse gang van zaken. Veel collega’s zijn nieuwsgierig naar de islam, inhoudelijke kennis vinden ze relevant om zaken beter te kunnen duiden.”

Waarheidsvinding

Uit ervaring weet hij dat het hanteren van een objectieve blik niet altijd even makkelijk is, zeker niet in hectische situaties. “We komen op straat regelmatig met jongens in aanraking die niet bepaald goede bedoelingen hebben. Maar onze taak is in de eerste plaats waarheidsvinding, niet het geven van een oordeel. En iemand is meer dan de overtreding die hij begaat, dus durf je oordeel in ieder geval uit te stellen. Kijk verder dan alleen de daad, zoek de nuance en probeer nader tot elkaar te komen.”

Het gedrag van een individuele agent heeft volgens zijn chef invloed op de mate van polarisering in de stad. “Vooral bij groepen die zich niet gezien of gehoord voelen, kan ons optreden het verschil maken als het om binding met de samenleving gaat. Dat zeg ik ook steeds tegen jonge collega’s. Niemand wordt geradicaliseerd geboren, een agent is in dat proces in staat om het tij te keren.”

‘Wanneer agenten het vertrouwen hebben, heb je al veel gewonnen’

De training islamofobie is onderdeel van het anti-discriminatiebeleid van de gemeente Utrecht. Dat beleid heeft een impuls gekregen sinds de start van het actieplan ‘Utrecht zijn we samen’, zegt Marja Manders, programmacoördinator ‘Utrecht zijn we samen’. In die werkgroep zitten partners van de gemeente, zoals Artikel 1 Midden Nederland, de stichting Al Amal, Inclusive Works en sociaal makelorganisatie Welzaam. “Na overleg met de wethouder zijn we gekomen tot het opstellen van een anti-discriminatieagenda die tot 2020 loopt. Als gemeente willen we dat mensen zich prettig en welkom voelen in de stad.”

De politie is volgens haar een belangrijke partner in het beleid. “Ze doen het goed in Utrecht, hebben oog voor diversiteit en de risico’s van etnisch profileren. De rol van de politie is groot bij het creëren van een prettige samenleving. Wanneer agenten het vertrouwen hebben van een wijk, heb je al veel gewonnen.” Een kleine honderdtachtig politiemedewerkers uit stad en regio volgden in 2016 en 2017 de training islamofobie. “En dit jaar gaat de politie er ook mee verder. Die deelname onderstreept nog eens dat de politie werk maakt van het bestrijden van discriminatie.”

Utrechters
wensen voor
Utrecht:

DEEL JOUW WENS
VOOR UTRECHT OP
SOCIAL MEDIA

#UZWS

Een stad ben je samen
alleen jĳ kan
dat veranderen: niet apart
Samen de stad zijn
naast elkaar
met elkaar
voor elkaar.

Jacqueline
'Pretty Woman'

#UZWS

Muzikale
meid!

Doe
♥

Communicatie

Scholen aan de slag met digitaal burgerschap

Met een tablet of smartphone kun je de hele wereld in je hand houden: koopjes, concerten, foto's van vrienden, de weersvoorspellingen, chats, likes ... maar ook haatberichten, nepnieuws, complottheorieën en politieke boodschappen met een bedenkelijke strekking. Hoe onderscheid je als jongere waarheid van waan, feiten van meningen, verbinding van polarisatie? Via het project Proeftuinen Digitaal Burgerschap, een initiatief vanuit het actieplan 'Utrecht zijn we samen', proberen meerdere organisaties middelbare scholen en ouders daarbij te helpen.

De beste manier om nepnieuws te leren herkennen? "Hier zelf mee aan de slag gaan," is het antwoord van Michiel Kalverda. Op MAVO TIEN gaf de oprichter van het digitale jongeren nieuwskanaal TMI.news onlangs nog een workshop als onderdeel van de Proeftuinen, in samenwerking met studenten journalistiek van de Hogeschool Utrecht. Leerlingen kregen eerst een introductie over journalistieke vaardigheden en gingen daarna zelf met hun tablet aan de slag om een 'nepnieuwsitem' te maken. "Het is een manier van leren die leerlingen enorm aanspreekt: ze kunnen hun creativiteit kwijt door zelf de straat op te gaan om te filmen en krij-

gen daarbij hulp van jonge mensen waar ze makkelijk contact mee maken. Het is opvallend dat probleemleerlingen eveneens hun best doen, deze werkvorm is ook voor deze groep heel geschikt."

Michiel Kalverda, oprichter van het digitale jongeren nieuwskanaal TMI.news:

"Ik hoop te bereiken dat jongeren online kritische keuzes kunnen maken en zelfstandig een verantwoorde koers kunnen bepalen."

Marit Lut, projectmedewerker bij Mira Media en voor 'Utrecht zijn we samen' 'regievoerder' van de Proeftuinen:

“De hulpvraag is groot, scholen ervaren het als een verademing wanneer we met ze gaan praten en aan de slag gaan.”

Vernieuwende startup

TMI.news was in 2016 de meest vernieuwende journalistieke startup. Aanvankelijk ging het om nieuwsvlogs gemaakt door jongeren voor jongeren, maar al snel kwam de vraag voor het maken van een workshop over mediawijsheid. Digitaal burgerschap was ‘hot’, vooral in relatie tot middelbare scholieren voor wie sociale media heel

belangrijk zijn. “Ik vond het een uitdaging om lessen te gaan ontwikkelen die hierop aansluiten, onder meer over nepnieuws, maar inmiddels ook over onderwerpen als sexting, framing en media-misleiding. Ik hoop te bereiken dat jongeren online kritische keuzes kunnen maken en zelfstandig een verantwoorde koers kunnen bepalen.” MAVO TIEN behoort met de andere Utrechtse middelbare scholen Globe College, Trajectum

College en Via Nova College tot de Proeftuinen Digitaal Burgerschap. “Scholen zien heel graag dat hun leerlingen online weerbaarder worden en beter leren omgaan met de gigantische hoeveelheid informatie die op ze afkomt,” zegt Marit Lut, projectmedewerker bij Mira Media, voor ‘Utrecht zijn we samen’ ‘regievoerder’ van het project. “Ze willen het onderwerp wel aandacht geven, maar weten vaak niet hoe. De hulpvraag is groot, scholen ervaren het als een verademing wanneer we met ze gaan praten en aan de slag gaan.”

Overleg belangrijk

Dat overleg is belangrijk omdat de scholen zelf bepalen op welke wijze zij vormgeven aan het digitaal burgerschap. “Ze doen het ieder in hun eigen tempo. Wij vragen waar ze tegenaan lopen en vervolgens maken we samen een plan van aanpak met zes speerpunten: visie en beleid, competenties van de betrokken professionals, samenwerking met externe partners, ouderbetrokkenheid, 21^e-eeuwse vaardigheden zoals mediawijsheid en tenslotte media-educatie. Al die onderdelen vormen een samenhangend geheel waarmee

een school flinke stappen vooruit kan zetten.”

En die stappen zijn hard nodig, is ook de overtuiging van Abdullah Pehlivan, strategisch adviseur en coördinator van de werkgroep communicatie waarvan één van de speerpunten digitaal burgerschap is. “Polarisering en radicalisering hangen samen met de manier waarop we communiceren. De invloed van de digitale wereld groeit razendsnel en zonder kritische vaardigheden groeit ook de kans dat groepen mensen in hun eigen bubbel blijft zitten. Daar kun je iets aan veranderen door scholieren daar bewuster van te maken.”

Stroomversnelling

Vormgeven aan digitaal burgerschap is niet eenvoudig. Wie is er verantwoordelijk voor? Wat is de rol van ouders? Van scholen? Van maatschappelijke organisaties? Het is dan ook zoeken geweest naar een goede aanpak, geeft Abdullah toe. “Maar die energie is niet voor niets geweest. De conferentie over digitaal burgerschap die we in juni hielden heeft alles in een stroomversnelling gebracht en inmiddels hebben we de juiste partners aan tafel gekregen en zijn we daadwerkelijk gestart. Een school die werk wil maken van digitaal burgerschap, kan daar dankzij ons actieplan ruimte voor maken in het lesaanbod, de visie en het beleid. We zullen af en toe ongetwijfeld fouten maken, maar daar leer je alleen van.”

Michiel: “Het toffe van ‘Utrecht zijn we samen’ is inderdaad dat we niet alleen veel praten en nieuwe visies ontwikkelen, maar dat er concrete acties worden ondernomen en dat scholen al bezig zijn om het digitaal burgerschap onderdeel te maken van hun identiteit.”

Maatwerk leveren

Marit: “Samen met de partners kijken we hoe we de Proeftuinen vorm kunnen geven. Wanneer een school bijvoorbeeld een projectweek heeft waarin een gat valt, kunnen wij contact opnemen met TMI, news of een andere partner en direct maatwerk leveren om dat gat op te vullen.”

Het project is in ieder geval voor de komende anderhalf jaar financieel geborgd, maar de drie kijken nu al verder dan die periode. Marit: “Het zou mooi zijn wanneer de deelnemende scholen over een jaar of vier, een werkwijze hebben waarin hun visie op digitaal burgerschap volledig is ingebed en dat ze daar ook trots op zijn.”

Michiel: “Dit is nog maar het beginstadium, hopelijk sluiten nog veel meer scholen zich aan. Ikzelf heb al plannen voor een online-platform over digitaal burgerschap voor scholieren uit ieder leerjaar en van ieder niveau. Internet heeft niet alleen risico's, maar biedt vooral ook heel veel mogelijkheden waar we gebruik van kunnen maken.”

Abdullah: “Online kun je ook groepen mensen met elkaar verbinden, dat is ook het mooie van internet. Bewustzijn over digitaal burgerschap is niet alleen belangrijk voor scholen, maar voor alle organisaties. We lopen als stad voorop bij deze ontwikkelingen. Utrecht kan wereldwijd een voorbeeldrol vervullen en ik vind het supertof om daar een bijdrage aan te kunnen leveren.”

‘Er valt nog veel te winnen’

Het project Proeftuinen Digitaal Burgerschap is verdeeld over drie domeinen. Abdullah: “Naast de middelbare scholen zijn de domeinen Vreedzame School/Wijk en het jongerenwerk belangrijk, want we vinden dat het om een gezamenlijke pedagogische verantwoordelijkheid gaat.”

Lidwien Knibbeler, directeur Jongerenwerk Utrecht: “Op dit moment zijn we met jongerenwerkers in gesprek over hoe we sociale media nog beter kunnen integreren in onze pedagogische visie en werkwijze. De spelregels die wij met jongeren op straat en in de accommodaties afspreken, gelden ook voor hoe zij met elkaar omgaan in de online wereld, zoals respectvol omgaan met elkaar. Daar valt nog wel een wereld te winnen en hier ligt een opdracht voor ons als jongerenwerk, maar ook voor andere opvoeders.”

Caroline Verhoeff, stedelijk regisseur van De Vreedzame Wijk in Utrecht: “Digitaal burgerschap is een vanzelfsprekend onderdeel van burgerschap. Veel vo-scholen hebben nog moeite om hier op een goede wijze vorm aan te geven. Deze veelzijdige, samenhangende ontwikkeling is nieuw en betekent dus ook een zoektocht naar de juiste wegen en invulling. Een zoektocht waar nu met de Proeftuinen, samen met partners, een mooi begin mee is gemaakt. Heel beloftevol is het enthousiasme waarmee deze samenhangende ontwikkeling door onderwijs en partners wordt omarmd.”

**Abdullah Pehlivan, strategisch adviseur
‘Utrecht zijn we samen’:**

“Een school die werk wil maken van digitaal burgerschap, kan daar dankzij ons actieplan ruimte voor maken in het lesaanbod, de visie en het beleid.”

[illegible]

Jan van Lanch,
burgemeester.

DEEL JOUW WENS
VOOR UTRECHT OF
SOCIAL MEDIA

Probeer beter te worden in
luisteren naar en begrijpen van de ander!
In plaats van het steeds wederkerend
van je mening
- Johan Ruus Renswoude -
(Politie)

Wij WENSEN ALLE INWONERS
VAN UTRECHT EEN KLEURRIJK,
DIVERS & LIEFDEVOL 2017!
#LOVEISLOVE

Mijn moeder zei
altijd:

'Gedaq reggen
kost niks'

Utrecht zijn we samen.

Utrechters
wensen voor

DEEL
VOOR
SOC

#U

Utrecht:

ing Communities
together "

Signalering

‘Multicultureel vakmanschap is superbelangrijk’

Hoe herken je jongeren die mogelijk radicaliseren? Utrecht heeft de afgelopen tijd veel inspanningen gedaan om het vroegtijdig signaleren te verbeteren en de samenwerking te versterken tussen partijen die daar een rol in kunnen spelen. Sinds de start van actieplan ‘Utrecht zijn we samen’ volgden bijvoorbeeld een kleine 400 personen uit diverse organisaties de training Multicultureel Vakmanschap en Radicalisering. De belangrijkste les? Deelnemer Frans Dupon: “Blijf weg van stereotypen!”

Frans Dupon is opsporingsambtenaar en geeft bij Toezicht & Handhaving van de gemeente Utrecht mede leiding aan zo’n 180 medewerkers. Hij volgde een driedaagse training waarin het herkennen van signalen die mogelijk duiden op radicalisering centraal stond. “Een eye-opener,” zegt hij. De training maakte hem onder meer duidelijk hoe hardnekkig vooroordelen zijn, vooral wanneer het om uiterlijk gaat. “Veel mensen associëren een man met een baard in een lang gewaad met extremisme. Ik ben door de training zelf met minder vooroordelen naar andere mensen gaan kijken. Uiterlijk is trouwens ook maar een zwakke indicator voor radicalisering, afwijkend gedrag en

de verhalen die jongeren vertellen zijn veel belangrijker graadmeters bij de beoordeling.” Het grote gevaar van vooroordelen is volgens Frans Dupon dat ze juist bevorderen wat je wilt bestrijden: wanneer moslimjongeren steeds

Frans Dupon, opsporingsambtenaar bij Toezicht & Handhaving:

“Het is belangrijk jongeren te laten praten en met een open houding en kennis van zaken te luisteren. Dat is dé manier om signalen goed te duiden.”

worden geassocieerd met gebeurtenissen waar ze niks mee te maken hebben, voelen ze zich alleen maar minder begrepen en groeit de kans dat een aantal van hen vatbaar wordt voor radicaliserende invloeden. “Door de training kan ik meer begrip opbrengen voor bepaalde reacties van jongeren die zich verongelijkt voelen.”

Zacht waar het kan en hard waar nodig

Een uitgebalanceerde benadering, daar draait het volgens hem om. Hij noemt het voorbeeld van Nederlandse jongeren van Marokkaanse afkomst die voor overlast zorgden in Overvecht. “Onze doelstelling was: daar gaan we wat aan doen, dus die jongeren werden heel vaak gecontroleerd, Het resultaat was dat de overlast juist toenam. Nu proberen we contact te maken en als ze daar geen behoefte aan hebben, fietsen we weer door. Dat betekent niet dat ze overlast mogen veroorzaken, maar onze handhavingsstrategie is: zacht waar het kan en hard waar nodig. “

Hij zegt dankzij de training beter in staat te zijn signalen te herkennen en te duiden. Die herkenning is vaak een combinatie van waarnemingen: iemand kan afwijkend gedrag vertonen of vertellen dat hij zich niet begrepen voelt, misschien blijft hij weg van de sportschool of hoor je dat de familie zich zorgen maakt. “Het is belangrijk jongeren te laten praten en met een open houding en kennis van zaken te luisteren. Dat is dé manier om signalen goed te duiden. En ik breng het geleerde weer over aan mijn collega’s, zodat we als organisatie groeien in professionaliteit.”

Succes door verbinding

Dat is precies wat de BeHr Groep hoopt te bereiken met de trainingen, zegt trainer Rachid. “Ik ben tevreden wanneer we de deelnemers handvatten kunnen geven om objectief te kijken en bij de feiten te blijven. Signalen moet je niet met gevoel beoordelen, met de resultaten daarvan kun je niet naar de rechter. Multicultureel vakmanschap is superbelangrijk, professionals moeten meer weten dan de jongeren waar ze in hun werk mee te maken krijgen. Het dwingt respect af wanneer je kunt zeggen: wat jij vertelt, klopt niet.”

De samenleving heeft volgens Rachid personen nodig met tegendraadse en nieuwe ideeën om vooruit te komen. “Zo’n iemand hoeft nog niet te radicaliseren. Martin Luther King en Ghandi waren eigenlijk ook ‘radicalen’. Zij wilden drastische veranderingen, maar wel geweldloos. Gewone pubers radicaliseren ook, waar het om gaat is dat je in staat bent om het gedrag dat en uitingen die daarbij horen te onderscheiden van uitingen van radicalisering die kan leiden tot extremisme.” Iemand die radicaal is, hoeft je volgens hem niet extra in de gaten te houden ten behoeve van de veiligheid. “Radicalen zijn redelijk betrouwbaar en voorspelbaar. Wanneer iemands gedrag verandert is het juist zaak alert te zijn, dat is namelijk risicovoller: het kan er op duiden dat een radicaliseringsproces in gang is gezet, dat mogelijk extremistische daden tot gevolg heeft.”

Focussen op afwijkend gedrag is niet genoeg voor een kansrijk anti-radicaliseringsbeleid, zegt hij. Het succes is ook afhankelijk van de mate waarin de gemeente er met de partners in slaagt een verbindende rol te spelen. “Utrecht doet het wat dat betreft goed, de gemeente zet in op een stad waarin plek is voor iedereen en waar iedereen meedoet. Als je alleen je gezicht laat zien wanneer er iets fout gaat, ben je niet goed bezig. Maar het is niet makkelijk om verbindend te zijn in een gepolariseerd land, het Utrechtse beleid vind ik getuigen van lef.”

‘Getrainde medewerkers aanspreekpunt collega’s’

Professionals van uiteenlopende organisaties in Utrecht volgen de training Multicultureel Vakmanschap en Radicalisering, van politie tot jongerenwerk, van sociaal makelaars tot gemeenteambtenaren en GGZ-medewerkers. De gemeente faciliteert hun deelname vanuit ‘Utrecht zijn we samen’. Ilse

van Loon, projectmanager van de werkgroep signalering. “Vanuit onze verantwoordelijkheid voor een lokale aanpak vinden we het belangrijk tijdig signalen te krijgen die kunnen duiden op radicalisering. Daarom willen we investeren in onze contacten.”

Ze vindt het waardevol dat de professionals een bredere blik ontwikkelen. “Andere culturen hebben andere gewoonten. Wij vinden het bijvoorbeeld prettig wanneer een kind dat iets heeft gedaan ons aankijkt en vertelt wat er is gebeurd, maar in een andere cultuur is dat onbeschoft. Voor het goed kunnen duiden van signalen is multiculturele kennis echt noodzakelijk.”

De medewerkers die de training volgen, zijn aanspreekpunt voor hun collega’s als het om radicalisering gaat en daarnaast contactpersoon voor de gemeente. “We merken de invloed van de trainingen. Het aantal relevante signalen groeit en dat vind ik heel positief. Wanneer signalen meer to-the-point zijn, kunnen wij er gemakkelijker een vervolg aan geven en dat is wat we met z’n allen willen.”

Gemeente en partners blijven de aanpak verder ontwikkelen, zegt ze. “Een ultiem doel zou zijn wanneer we niet alleen voor professionals, maar ook voor alle Utrechters trainingen kunnen verzorgen over de islam en culturele verschillen. Dat zou eveneens kunnen bijdragen aan meer verbinding in de stad.”

A portrait of Ilse van Loon, a woman with short brown hair, smiling. She is wearing a dark blazer over a light-colored floral patterned shirt. The background is a blurred outdoor setting with a building and a bicycle.

Ilse van Loon, projectmanager van de werkgroep signalering:

“We merken de invloed van de trainingen. Het aantal relevante signalen groeit en dat vind ik heel positief.”

Hulpverlening en repressie

Mensen helpen die het spoor bijster raken

Je maakt je als ouder zorgen over je puberzoon met wie het op school niet goed gaat. Thuis zit hij altijd op zijn kamer achter de computer en op een dag ontdek je toevallig dat hij filmpjes over Syriëgangers bekijkt. Als je hem daarnaar vraagt, geeft hij een ontwijkend antwoord. Wat doe je dan wanneer je toch een signaal wilt afgeven in de hoop dat je duidelijkheid krijgt over wat er met je zoon aan de hand is? Radicaliseert hij? Of is het misschien gewoon pubergedrag?

“Ga praten met iemand die je vertrouwt,” is het advies van Michel Kok, senior-adviseur Veiligheid bij de gemeente en trekker van de werkgroep hulpverlening en repressie. De gesprekspersoon kan iedereen zijn: een vertrouwenspersoon of een leerkracht, iemand uit een buurtteam of het jongerenwerk. “Wanneer de melding uiteindelijk bij ons komt gaan we ermee aan de slag, we nemen iedere melding serieus en zullen tot op de bodem uitzoeken wat er aan de hand is.”

Spoor bijster

Hij is net terug van een internationale conferentie over veiligheid in de Verenigde Staten. Eén van de sprekers was Condoleezza Rice, minister van buitenlandse zaken onder de toenmalige president

George Bush. “Ik was erg onder de indruk van haar verhaal. Ze benadrukte dat het bij polarisering en radicalisering niet om ideologieën draait, maar om mensen die het spoor bijster raken. Het kan je buurman zijn, je partner of je kind. Die menselijke benadering spreekt mij aan en is denk ik noodzakelijk bij het zoeken naar oplossingen.”

Michel Kok, senior-adviseur Veiligheid:

“Polarisatie gaat over alle groepen mensen, dat kunnen moslims zijn, maar ook joden, voetbalsupporters of homoseksuelen.”

Repressie is van oudsher belangrijk als sluitstuk in de aanpak van veiligheid van bewoners en daar aarzelt Utrecht dan ook niet over, maar de afgelopen jaren is het denken daarover niettemin wel flink verandert. “Met repressie alléén red je het niet, dat is dweilen met de kraan open. Achter iedere casus zit een verhaal: mensen voelen zich gediscrimineerd, uitgesloten, zijn hun baan kwijtgeraakt of hebben schulden gemaakt. Wanneer je daar via goede hulpverlening iets aan doet, kun je stappen zetten.”

Maatwerk leveren

Die hulpverlening kan vele vormen aannemen en vele leefgebieden bestrijken. De gemeente kan bijvoorbeeld helpen bij het vinden van werk, het afmaken van een opleiding of het aflossen van schulden. Maar ook geestelijke hulp voor de betrokkene of de gezinsleden behoort tot de mogelijkheden. “Alle werkgroepen binnen ‘Utrecht zijn we samen’ ontplooiën activiteiten, dus ik kan mensen ook doorverwijzen. Het mag niet zo zijn dat we zeggen: we hebben een plan, maar uw verhaal past daar niet in. We moeten zo flexibel zijn dat we maatwerk kunnen leveren. Het is meer werk, maar uiteindelijk help je mensen op die manier beter.”

Fijnmazig netwerk

Voorwaarde voor een succesvolle aanpak is wel dat je weet wat er in je stad leeft, dus dat je over een fijnmazig netwerk beschikt dat de oren gespitst heeft. “Daar werken we hard aan als werkgroep en het gaat goed, maar we kunnen nog méér dan nu in verbinding komen met verschillende groepen

bewoners om te weten wat er leeft, om te achterhalen of ze zich om een of andere reden achtergesteld voelen. We beschikken als gemeente over een heleboel cijfers, maar met die cijfers kun je niet alle verhalen vangen.”

De verbindende aanpak werkt, ziet Michel Kok dagelijks. “We durven ons als gemeente kwetsbaar op te stellen en we willen leren wat er beter kan in communicatie met de Utrechtse samenleving. We staan open voor meningen en adviezen vanuit die samenleving en dat maakt dat het vertrouwen bij bewoners en organisaties groeit. We krijgen dan ook meer meldingen van mensen die bezorgd zijn en kunnen dus vaker de hulpverlening inzetten.”

Specialistische inzet

Bij de start van de werkgroep was niet alleen uitbreiding van het netwerk één van de doelen, maar ook een meer specialistische inzet op radicalisering, onder meer door de inzet van enkele de-radicaliseringsexperts. “Dat is inmiddels gelukt. Wanneer je bijvoorbeeld te maken hebt met zorgelijk gedrag van jongeren van Marokkaanse of Turkse komaf, dan heb je experts met cultuursensitieve kennis nodig. Daar helpen we ouders en kinderen mee, en de opgebouwde kennis wordt vervolgens niet alleen in de stad, maar in de hele regio gebruikt, bijvoorbeeld door andere gemeenten en moskeebesturen.”

Dynamisch proces

Hij heeft het liever over polariseren dan over radicaliseren en benadrukt dat ‘Utrecht zijn we samen’ zich niet wil richten op één geloof of één groep bewoners. “Polarisatie gaat over alle groepen mensen, dat kunnen moslims zijn, maar ook joden, voetbalsupporters of homoseksuelen. Wanneer ons actieplan alleen over moslims zou gaan, doen we precies wat we willen bestrijden: polariseren. Dat is een dynamisch proces, waarin steeds andere groepen een rol spelen en waarin we proberen niet verrast te worden door nieuwe ontwikkelingen.” Hij geniet van de resultaten die worden geboekt dankzij ‘Utrecht zijn we samen’. “Het is prachtig wanneer je bijvoorbeeld ziet dat iemand die zich gediscrimineerd voelt op de arbeidsmarkt weer aan de slag kan, weer een leven opbouwt. Met ‘Utrecht zijn we samen’ lopen we echt voorop. We krijgen veel vragen van andere gemeenten die willen weten hoe we hier werken. Onze aanpak is in Los Angeles al gekopieerd en San Diego ontwikkelt een vergelijkbaar programma ... dat geeft me wel een trots gevoel, ja.”

Partners Actieplan 'Utrecht zijn we samen'

Academie van de Stad, Al Amal, Art.1 Midden Nederland, Bibliotheek Utrecht, Buurtteams, Dare to be Grey, Deep Democracy, diverse Scholen primair-, voortgezet en MBO onderwijs, Diversion, Fort voor de democratie, Gemeente Utrecht, Hogeschool InHolland, Inclusive Works, Kennisplatform Integratie & Samenleving, Mira Media, Moskeebesturen, NCTV, Openbaar Ministerie, Oumnia Works, Politie Utrecht, Saluti, Stichting ASHA, Stichting JoU, Stichting Vredeseducatie, Stichting Vreedzaam, Sociaal Makelorganisaties, Trias Pedagogica, Universiteit Utrecht, Utrecht in Dialoog, Week van Respect, zelforganisaties.

De verhalen in deze uitgave zijn in de loop van 2017 verzameld en nu gebundeld. Op een aantal projecten is voortgang geboekt ten opzichte van de vermelde stand van zaken.

Colofon

Tekst: Eddy Steenvoorden
Fotografie: Remke Spijkers
Eddy Steenvoorden
Anna van Kooij
Vormgeving: Delta3, Den Haag
Uitgave: Gemeente Utrecht
December 2017

Gemeente Utrecht

